

ERHVERVSJURA

TVISTER BØR AFGØRES HURTIGERE

FORSINKET: Mange juridiske tvister ligger alt for længe, inden nogen får set på dem. Der er måske rejst en sigtelse, men der mangler muligvis lidt politieforsøg eller noget opklarende arbejde hos anklageren. Vi kan ikke være de lange sagsbehandlingstider bekendt.

LARS BO LANGSTED
Professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

Hastværk er lastværk siger man, og det kan være helt rigtigt. Det samme udtrykker jurister, når de siger, at "lynjustits" er noget, man skal undgå. Det er således ikke godt, hvis der ikke er tid til eftertanke, til at den tiltalte får rimelig tid til at varetage sit forsvar, og til at de mest ophidsede følelser har lagt sig.

På den anden side er "senjustits" også af det onde. Hvis der er gået så lang tid, at de implicerede egentlig har glemt, hvad sagen drejede sig om, hvis straffen kommer så sent, at den ødelægger meget mere, end den kan gavne, og hvis den sigtede eller tiltalte skal leve i flere år i uvished om sin sag.

I sidste uge kom det frem, at Skat havde fremsendt en række sager vedrørende påstået skattesvig til politiet og anklagemyndigheden, men at der herefter i flere af sagerne ikke var sket ret meget. Den ældste af sagerne skulle således være fremsendt i begyndelsen af 2008. Tilsvarende oplever man desværre ind imellem, at helt banale sager om bagatelagtige butikstyverier kan være flere år undervejs.

Man kan helt overordnet sige, at det kan vi ikke være bekendt. Hverken over for ofrene eller den påståede gerningsmand. Man kan også konstatere, at hvis en sag bliver for gammel, har Danmark overtrådt Menneskerettighedskonventionens artikel 6, der bl.a. fastslår, at man har krav på en »retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist«. Det er med andre ord en menneskeret, at få sin sag afgjort inden en »rimelig frist«.

Det ulykkelige er, at alle de, der er impliceret i sagerne, er helt enige om, at de ikke må blive "for gamle", og at alle hellere end gerne så, at en sag kunne afvikles inden for et års tid eller så – og for den sags skyld gerne hurtigere, hvis sagen er tilstrækkeligt enkel. Er der et fysisk offer, er den pågældende selvsagt interesseret i, at gerningsmanden skal have sin velfortjente straf i en fart, så straffen kan nå at tjene den del af sit formål, der går ud på at "hævne" på offerets vegne.

Gerningsmanden selv er naturligvis voldsomt interesseret i at få sagen overstået – enten så han eller hun kan blive

renset for den grundløse anklage, eller så han eller hun kan få sin straf, få den overstået og se om det bag efter er muligt at få samlet stumperne op.

Politiet og anklagemyndigheden vil hellere end gerne efterforske og føre sagerne i en fart, medens gerningsmand, offer og ikke mindst vidnerne faktisk kan huske, hvad der er sket, og måske forklare om formålet med forskellige transaktioner, hvor de befandt sig henne hvornår, og hvad der ellers kan være genstand for bevisførelsen.

Forsvareren vil normalt og af de samme grunde være interesseret i en hurtig sagsførelse, og dommeren foretrækker også at have "friske beviser" for sig, at føle, at det giver mening at straffe en person, medens denne stadig kan huske hvorfor og ikke mindst at kunne udmåle den "rigtige" straf og ikke være nødt til at blande betingede domme eller strafnedsættelse ind alene, fordi der er gået alt for lang tid siden, forbrydelsen blev begået.

Tilsvarende er det en generel – og vigtig – samfundsmæssig pointe ikke blot at hævne på offerets vegne, medens dette endnu giver

mening og at sikre den præventive værdi overfor den konkrete gerningsmand, medens dette forhåbentlig stadig er muligt, men at signalere over for andre, potentielle gerningsmænd, at forbrydelser af den pågældende faktisk bliver retsforfulgt og straffet. Betone og signalere (hvilket jo er et politisk "buzzword"), at man så hurtigt, det er muligt, får trukket en streg i sandet – får renset de uskyldige og får dømt de skyldige.

Det er vigtigt, ikke kun fordi det har betydning for de impliceredes liv, men også fordi der ofte kan være brug for, at retten tager stilling til, om en given fremgangsmåde nu er – eller ikke er – en strafbar lovovertrædelse.

Skal personer og virksomheder fremover agere på den ene eller den anden måde?

Hvordan skal loven forstås?

Hvornår bliver en adfærd strafbar?

Men hvis det er rigtigt, at "alle" er enige om, at det forholder sig, som jeg har beskrevet, hvordan i alverden kan det så gå til, at der – for hyppigt – dukker sager op af den karakter, jeg nævnte i indledningen?

For det første kan der

naturaligvis ske fejl. En eller flere sager kan "ryge om bag radiatoren" og først dukke op, når der hvert femte år foretages hovedrengøring.

Det er naturligvis uheldigt og bør ikke ske – men når det sker, bør man fra anklagemyndighedens side overveje, om ikke sagen burde sluttes – hvis der da ikke allerede er indtrådt forældelse. Det er til at håndtere.

En anden gruppe sager er dem, hvor der er tale om meget komplicerede juridiske og/eller efterforskningsmæssige sager. Sådanne sager, hvor der skal efterforskes over det meste af verden, hvor der skal indhentes oplysninger via domstole eller myndigheder fra nær og fjern, trækker naturligvis ud. Man bør ikke belønne initiativrige kriminelle, der udfører eller slører deres gerninger over landegrænser, ved ikke at foretage den nødvendige efterforskning – og her må man acceptere, at det kan tage sin tid at få sagen i hus.

Det accepterer menneskerettighedsdomstolen i øvrigt også i sin praksis. Denne gruppe sager "rammes" desværre også ofte af det forsinkede led, der består i, at retten skal finde tid til de f.eks. 70 dage, retssagen for-

ventes at vare, og – ikke mindst – skal forsvarerne finde tid i deres alt for overbookede kalendere.

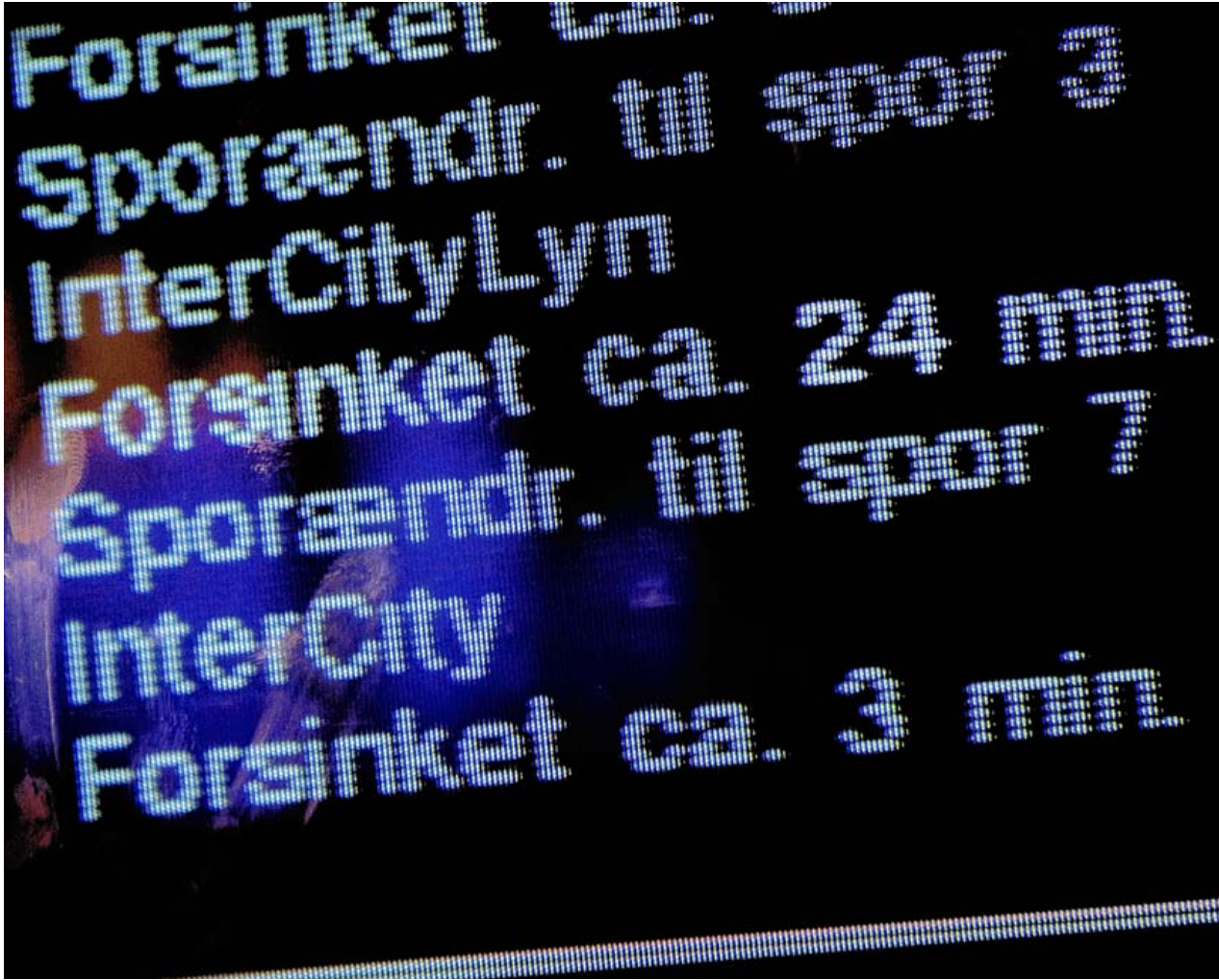
Tilbage har vi så den tredje gruppe af sager. Dem, der »bare« ligger alt for længe, før nogen får set på dem. Der er måske rejst en sigtelse, men der mangler lidt efterforskning. Den kommer, når der er tid, og politiet ikke er alt for optaget af alle sine øvrige sager. Når politiet er færdig, skal anklagemyndigheden ind i billedet, og også her kan bunker og/eller andre prioriteringer bevirke, at sagen ligger "for længe".

Når der langt om længe er udfærdiget et anklageskrift, skal retten også finde tid til at behandle sagen.

Min vurdering vil være, at det er den sidste gruppe, der er den største – og den man kan og bør gøre noget ved. Det er indlysende, at vi her taler om ressourcer. Det er lige så indlysende, at man ikke bare kan give retssystemet så mange ressourcer, at alle sager kan klares inden for optimal tid. At der altid er en tom retssal og en gruppe slumrende jurister og politifolk, der straks er klar til at træde i aktion, når der dukker en sag op.

På den anden side er det

Tog og offentlig rettergang har det tilfælles, at forsinkelser kan være årsag til irritation og det, der er værre. Arkivfoto: Thomas Borberg

mit indtryk, at rigtigt mange ledere – også inden for det offentlige – har lært, at man skal spare, at man skal effektivisere, og at man altid lige kan skære 5 pct. mere i budgettet. Det er, hvad det er.

Men de svigter deres opgave, hvis de ikke ærligt fortæller, når de er skåret ind til benet.

Når yderligere besparelser vil bevirke, at nogle sager trækker ud et år mere, at der er bunker, som giver mavesår, og at de måske allerede i dag er nået dertil, hvor sagsbunkerne vokser dem over hovedet, men hvor de føler, at de ikke lever op til at være »moderne og effektive ledere«, hvis de siger fra.

Mangler der omvendt ikke ressourcer, ja, så er det uhyre vanskeligt at forstå, medmindre alle de "gamle" sager, der er i systemet, skulle være omfattet af gruppe 1 eller gruppe 2. Og det er næppe tilfældet.

Endelig "belastes" retssystemet naturligvis også af en stadigt stigende mængde strafsanktionerede specialregler inden for en meget lang række brancher og erhverv. En belastning, der øges pga. en vis tilbøjelighed til "nultolerance" hos nogle af tilsynsmyndighederne.

Der er gennem årene lavet betænkninger, der er kommet nye regler om, at man skal indberette gamle sager til den overordnede myndighed, der er ændret politi- og retskredse, og der er lavet om i procesreglerne.

Alt sammen forhåbentlig udmærket – men åbenbart ikke godt nok.